

SLOVENŠČINA, 4. razred

UČNA TEMA: Klasična pravljica

CILJI

- Spoznati in opredeliti glavne značilnosti klasične pravljice (dobro proti zlu, nadnaravni elementi, srečen konec).
- Prepoznati značilnosti klasične pravljice v besedilu ter jih utemeljiti z uporabo primerov.
- Razvijati ustvarjalno izražanje z oblikovanjem kratkega odlomka, ki vključuje značilnosti klasične pravljice.

POTEK URE

1. Prisluhnilimo pravljici.

https://www.youtube.com/watch?v=-vYIs_j2jSQ

2. Preberimo še...

Slovenska ljudska pravljica: Zdravilno jabolko

Svoje dni je živel kralj, ki je imel tri sinove. Doživel je že lepo starost in moči so ga jele zapuščati. Nekega dne naglo zboli. Poklicali so najboljše zdravnike vsega kraljestva, da bi vrnili kralju zdravje, a vse zaman. Odkritosrčno so mu povedali, da se mu bliža konec življenja. Kralj se je vdal v svojo usodo in se pripravljaj na daljno, zadnjo pot.

Ko ravno ni bilo nikogar v sobi, se odpro duri in v sobo stopi berač. Nejevolja se je pokazala kralju na obrazu. Berač to opazi in reče: »Kralj, nikar ne bodi nejevoljen. Nisem prišel k tebi prosjačit, temveč bi ti rad povedal nekaj važnega, le če mi boš verjel.«

»Hitro mi povej! Saj vidiš, da se mi bliža zadnja ura,« odgovori kralj s slabotnim glasom. »Ni še prišla zadnja ura, kralj. Eno zdravilo je še na svetu, ki ti more vrniti ljubo zdravje.« »Tega skoraj ne morem verjeti,« pravi bridko kralj, »pa lej povej!«

»Prav dobro vem, da boš nejeverno majal z glavo; kar ti povem, je gola resnica, tako gotovo, kakor sedaj pred teboj stojim. Tebe ozdravi samo zdravilno jabolko. Ko ga použiješ, boš zdrav kot riba v vodi. Zato pošlji svoje tri sinove po svetu, da ti prineso zdravilno jabolko. Enemu se gotovo posreči. Če ne

storiš po mojih besedah, ti je odbila zadnja ura. –
Zbogom, kralj!« S temi besedami zapusti sobo.

Kralj ga kliče nazaj, ker bi rad vedel, kje je tisti vrt,
na katerem raste zdravilno jabolko. Toda na njegov
klic pride služabnik. Temu reče, naj takoj pokliče
berača, ki je ravnokar odšel. Služabnik pravi
začuden, da ni videl nikogar iti iz sobe, čeprav je bil
blizu kraljevih vrat.

Kralj se zamisli. Čez nekoliko časa pokliče sinove in
jim reče: »Sinovi! Moje življenje še ni končano,
ozdraviti me namreč more zdravilno jabolko.
Zatorej se odpravite na pot po svetu. Kdor izmed vas
mi prinese zdravilno jabolko, bo naslednik mojega
kraljestva.«

Starejšima sinovoma to ni bilo po volji, kajti
potovanja nista bila vajena; rajši sta se zabavala
brez dela po pustih in praznih veselicah. Najmlajši
sin pa se je razveselil, ko je slišal, da mu preljubi oče
še ne bo umrl. Vsi se istega dne odpravijo na pot;
vsak na drugo stran.

Minilo je več tednov, ko pride najstarejši sin v deželo, kjer ni videl nobenega človeka. Gledal je s hriba okrog, pa ni zagledal nobene hiše, nobene vasi. Ko se vsemu temu čudi in gre po beli cesti dalje, vidi prihajati šepavega človeka. Bil je berač. Kraljevi sin hoče prevzetno mimo njega, a ta ga lepo poprosi: »Ponižno prosim, milostljivi gospod, za majhen dar!« Vrže mu desetico, hromec pa še prosi: »Košček kruha, milostljivi gospod, lepo prosim, lačen sem, da ginem.«

Kraljeviču napuh ni pustil, da bi še dalje stal pri revnem možu. Ničesar mu ne odgovori, temveč stopa ponosno dalje. Zdajci se kraljevič ustavi in se ozre, rekoč: »No, ti berač, desetico si dobil od mene. Ali mi veš povedati, na katerem vrtu je zdravilno jabolko?«

»Le pojdite po tej cesti, skoraj boste dospeli do tega čudnega vrta. Urno odtrgajte jabolko in hitro odhitite z vrta!« »Že prav, že prav!« reče kraljevič in se smeje nasvetu, ki mu ga je dal berač.

Vir slike: Pixabay.

Vir slike: Pixabay.

Pot je bila zelo dolga. Naposled vendar pride do velikih vat, jih odpre in stopi na vrt. Drevesa ni bilo nobenega, le tam na sredi vrta je zelenela ena samcata jablana. Gredica je bila pri gredici in na njih je raslo na tisoče najmilejših cvetlic. Čarobna vonjava se je širila po vrtu. Počasi je stopal kraljevi sin po poti, ki je vodila k jablani, rastoči tam na zeleni trati. Sadja ni bilo na njej, samo na eni, daleč k tlom pripognjeni veji je viselo lepo rdeče jabolko. S hitrimi koraki gre kraljevič tja ter odtrga to prečudno jabolko. Radoveden ga ogleduje od vseh strani, a je bilo kakor vsako drugo navadno jabolko. Komaj stoji nekaj trenutkov pod drevesom, ga obide težka utrujenost. Ni dolgo premišljeval, marveč je legel pod drevo na zeleno trato.

Ni dolgo ležal, ko se mu približa človek. Kraljeviču se je zdelo, kakor da gleda skozi gosto mrežo. Sedaj ga spozna. Bil je tisti berač. Pripognil se je k ležečemu in mu vzel iz roke jabolko. Z njim se je dotaknil veje, na kateri je prej viselo, in jabolko se je zopet prijelo. Odtrgal je majhno vejico, se z njo dotaknil kraljeviča in zašepetal: »Ti nisi vreden, da bi očetu prinesel zdravilno jabolko. Zakaj me nisi ubogal? Tako dolgo bodi vran, črni vran, dokler ne pride rešilni dan.« In res – spremenjen je bil v črnega vrana, ki je zletel kvišku.

Tri dni pozneje je šel po isti poti drugi sin, ki se mu je primerilo isto kot prvemu. Zopet tri dni pozneje je bil na isti poti najmlajši sin. Nasproti mu pride berač, ki pa niti ni utegnil poprositi miloščine, kajti kraljevič mu že vrže rumen cekin v klobuk, rekoč: »Gotovo si lačen, revni mož. Ná, ta kos kruha,« in hoče iti dalje. Berač se mu lepo zahvali in reče: »Kraljevič, jaz vem, kam greš. Ta pot je prava. Urno odtrgaj jabolko in odhiti z vrta! Danes je zadnji dan. Prej ko bo luna vzhajala, mora imeti tvoj oče zdravilno jabolko, sicer bo prepozno, gorje pa tebi in bratoma, če ne ubogaš!«

Te besede so dale kraljeviču novo moč. Kmalu pride do vrta in stopi vanj, cvetlice so mu mamljivo duhtele naproti. Pogumno je hitel k jablani. Ko rdeče jabolko odtrga, hoče takoj oditi, kakor mu je zapovedal berač. Toda glava mu je težka in noge utrujene. Že hoče leči pod drevo, ko zdajci nekaj nad njim zašumi. Ozre se kvišku in vidi dva vrana. Grozna slutnja se ga polasti. »kaj, ko bi bila to moja brata?« mu šine v glavo. Telo se mu strese in vsa utrujenost ga mine.

»Moj oče!« vzklikne glasno in hiti z jabolkom z vrta. Zunaj mu pride naproti berač. »Blagor ti, kraljevič! Trepetal sem že zate. Sedi na zeleno trato tu in si odpočij!« Nekoliko trenutkov je berač molčal, potem pa spet spregovoril: »Ná, to vejico, vzemi jo s seboj! V tistem hipu, ko bo oče zdrav vstal iz postelje, pojdi iz gradu ven. Priletel bosta dva vrana in sedla predte na zemljo. Hitro se ju dotakni s to vejico.«

In spet se je kraljeviča lotila utrujenost. Ni se ji mogel ubraniti. Zaprl je truden oči. Zdelo pa se mu je, da ga je berač prijel okoli pasu ter zletel z njim kvišku.

Siv mrak je ležal na zemlji, ko se je kraljevič prebudil, pred seboj je zagledal grad svojega očeta. Sprva je mislil, da je samo sanjal o zdravilnem jabolku, a ko ga zagleda v svoji roki, spozna, da je bila resnica. Spomni se tudi, da mora biti pri očetu, preden vzide luna. Kakor srna odhiti kraljevič v grad.

Vir slike: Pixabay.

Vir slike: Pixabay.

Ko je kralj jabolko pojedel, je bil zdrav. Čvrst in krepak je skočil iz postelje, v kateri je že tako dolgo ležal. Kraljevič pa je hitel iz sobe. Ko pride iz gradu na plano, mu priletita naproti dva vrana in sedeta predenj na zemljo. Glej čudo! Komaj se ju dotakne z vejico, ki mu jo je dal berač, že sta stala pred njim njegova brata.

V gradu je zavladalo veliko veselje. Starejša kraljeviča sta bila nekam potrta, kajti njun najmlajši brat je postal očetov naslednik, čeprav sta onadva mislila, da se to nikdar ne more zgoditi.

Tudi jaz sem bil tam, sicer bi ne vedel, kako se je to zgodilo.

https://youtu.be/k1kJT_c7xm4

3. V čem sta si pravljici med seboj podobni?

NAMIG

Pozorni bodimo na:

- **KJE IN KDAJ SE PRAVLJICA DOGAJA** (začetek),
- **ZNAČILNOSTI GLAVNIH JUNAKOV** (kdo je dober in kdo slab, ...)
 - **ŠTEVILA** (trije sinovi, ...)
- **KAKŠNE LASTNOSTI IMAJO ŽIVALI** (govorijo, hodijo po dveh nogah, čutijo,...)
- **KAKO SE PRAVLJICA KONČA** (je konec srečen ali nesrečen?)

4. V zvezek za slovenščino pod naslov **KLASIČNA PRAVLJICA** zapišimo naslov obeh pravljic in svoje ugotovitve – v čem sta si pravljici podobni.

Poiščimo vsaj pet podobnosti.

5. V pomoč naj nam bo priložen miselni vzorec. V njem so zajete vse značilnosti klasične pravljice.

**6. Miselni vzorec prepisi v zvezek čez dve strani.
Pozoren bodi na lepopis, preglednost, rabo nalivnika
in rdečega pisala.**

